

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v říjnu 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v říjnu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 917 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 499 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 337 podniků obchodu a 784 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v říjnu hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti září zlepšilo. 18,4 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 70,3 % jako uspokojivou a 11,3 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 72 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu se 12,5 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního, textilního průmyslu, výroby ostatních dopravních zařízení a strojů a přístrojů. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 15,5 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se mírně zhoršilo. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 63,3 % tržeb, respondenti s 1,3 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 35,4 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 61,1 % tržeb, jako nízká u respondentů se 37,5 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 1,4 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky s 63 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 35,4 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 1,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 59 % tržeb, u 39,2 % za nízkou a u 1,8 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 23,5 % tržeb, poklesla u 13,7 % podniků a u podniků se 62,8 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 23,7 % tržeb, snížení se týkalo podniků s 14,1 % a neměnnost podniků se 62,2 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 82,1 % tržeb za normální v sezóně. Podniky se 10,6 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 7,3 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 87,3 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 79,2 %. Podniky, jejichž tržby představují 21,3 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 32,3 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu se v návaznosti na lepší hodnocení výrobní činnosti v říjnu zvýšilo a dosáhlo 79,1 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 66,2 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 13,7 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení

Konkurenční pozice na domácím trhu se u podniků s 88,1 % tržeb nezměnila, zlepšila se u podniků s 4,8 % tržeb a zhoršila se u 7,1 % podniků. U podniků, které vyvážejí do zahraničí, se u respondentů s 4,9 % tržeb zlepšila konkurenční pozice **na trzích Evropské unie**, pozice **na trzích v ostatních zemích** se zlepšila u respondentů s 4,7 % tržeb. Jako nezměněnou hodnotilo svoji pozici na trzích Evropské unie 87,3 % respondentů a v ostatních zemích respondenti s 80,8 % tržeb.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tři i šesti měsíců** jsou nižší než v září. Zlepšení očekávají podniky se 12,4 % a zhoršení respondenti s 15,4 % tržeb, beze změny 72,2 %. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situacelepší u 12,1 % respondentů, u 17,0 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 70,9 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti se 16,3 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 19,4 % a respondenti představující 64,3 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 62,4 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 16,5 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 21,1 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 62,5 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 17,3 % a se snížením respondenti s 20,2 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 15,5 % tržeb, snížení očekává 21,6 % respondentů a neměnnost 62,9 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 15,1 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 64,9 % za celý soubor a snížení exportu očekává 20,0 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 15,3 % tržeb, pokles respondenti s 22,2 % tržeb a respondenti se 62,5 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 9,3 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 70,4 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 20,3 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 10,4 % respondentů zvýšení dovozu, 22,4 % snížení a 67,2 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 56,3 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 41,7 % a nedostatečné u podniků s 2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 53,8 % tržeb, více než dostatečné u 44 % a nedostatečné u 2,2 % respondentů.

Pro příští tři měsíce se oproti září zhoršila očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti i zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 16,2 % tržeb, se snížením počítá 21,7 % respondentů a respondenti s 62,1 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 14,1 % tržeb, neměnný vývoj 61,9 % respondentů a pokles výroby 24 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 36,5 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 54,8 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 8,7 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 7,7 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 12,7 % tržeb a s neměnností u 79,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 8,4 % tržeb, snížit u 11,2 % tržeb a 80,4 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 25,6% z celkového počtu podniků, které odpovíděly (tržby těchto podniků představují 14,5 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 83,9% počtu respondentů, u 6,1 % se zlepší a u 10 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 45,9 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 8,3 % a snížení 18,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,7 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v říjnu meziměsíčně poprvé po sedmi měsících snížilo (o 3 body) a je o 7 bodů nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v říjnu oproti minulému měsíci snížilo. V říjnu hodnotilo 39,2 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 53,2 % jako uspokojivou a 7,6 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 14,5 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 24,6 % respondentů a u ostatních (se 60,9 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení **celkové poptávky** se snížilo také. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 60,7 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,5 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 38,8 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 16,6 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v září. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 72,2 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 16,6 % stavebních prací a zhoršení s 11,2 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 8,1 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 31,9 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 60 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají ve srovnání se zářím mírné zlepšení vývoje **stavební činnosti i zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 5,3 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 40,8 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 53,9 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti s 60,3 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 2,3 % respondentů a snížení 37,4 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 73 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 59,8 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 2,4 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 0,4 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 24,6 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 39,8 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,3 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 3,5 % své produkce, neměnnost u 81,6 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 14,9 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 34 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 23,1 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 48,8 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 10,4 % a snížení 9,5 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 31,3 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 0,5 bodu a je o 32,5 bodu nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v říjnu ve srovnání se zářím zhoršilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v říjnu **ekonomickou situaci** svého podniku 20,8 % respondentů, 57,6 % jako odpovídající sezóně a 21,6 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v říjnu zvýšily. Současný **stav zásob** hodnotilo 84,5 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 14,3 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 23 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 68,7 % tržeb a s 8,3 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 70,6 % respondentů, 14,1 % očekává růst a 15,3 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 88,9 % tržeb, 5,3 % předpokládá pokles a 5,8 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří měsíců** jsou vyšší než v září, pro období příštích **šesti měsíců jsou nižší**. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 33,3 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 52,3 % žádné změny nepředpokládají a 14,4 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v říjnu oproti září snížilo o 2,7 bodu a v meziročním srovnání je o 20,7 bodu nižší než v říjnu 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v říjnu ve srovnání se zářím zlepšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 38,7 % respondentů jako dobrou, 51,7 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 9,6 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se zlepšilo také stejně jako její očekávání pro **příští tři měsíce**. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 22,8 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 66,5 % respondentů a 10,7 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 93,7 % respondentů, růst cen 1,6 % respondentů a 4,7 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 30 % respondentů, neměnnost 67,5 % a růst počtu zaměstnanců 2,5 % respondentů. Očekávání **celkové ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou nižší než v září, pro období **příštích šesti měsíců** jsou stejná.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 3,3 bodu a je o 25 bodů nižší než před rokem.